

Bron 1

Uittreksels uit de 'Notulen van de vergadering van het permanent comité van het Politbureau' van 17 mei.

Deng Xiaoping: We hebben allemaal gezien hoe de situatie in Beijing en door het hele land uitermate ernstig is geworden. De discipline en het wettelijk gezag zijn geschaad, veel universiteiten zijn lamgelegd, het openbaar vervoer is gestopt. Elke dag komen er meer demonstranten. Als we de zaken niet keren, als we ze op deze manier door laten gaan, zal onze hele winst verdampen en zal China een historische stap achteruit doen. Als we nu toegeven, bezwijken we voor hun waarden; niet toegeven betekent dat we onwrikbaar vasthouden aan het redactioneel commentaar van 26 april. De oudere kameraden – Chen Yun, Pen Zhen en ik natuurlijk ook – maken ons enorme zorgen over wat we dezer dagen in Peking meemaken. We moeten eerst de orde in Peking herstellen, wat als we dat niet doen, kunnen we ook de rust niet herstellen in de andere provincies. Nadat ik hier lang en diep over nagedacht heb, heb ik besloten dat we het Volksbevrijdingsleger moeten inzetten en voor Peking de staat van beleg moeten afkondigen.

Zhao Ziyang: Het is altijd beter om één beslissing te hebben dan helemaal geen. Maar kameraad Xiaoping, het zal mij moeilijk vallen dit plan uit te voeren, ik heb er problemen mee.

Deng Xiaoping: de minderheid onderwerpt zich aan de meerderheid!

Bron 2:

Uittreksels uit de 'Brief aan de burgers van Beijing' van het opperbevel voor de staat van beleg, 21 mei. Gepubliceerd in het 'Volksdagblad'.

1. Het Volksbevrijdingsleger is een volksleger onder het leiderschap van de CCP. (...) De troepen voeren hun missie in het kader van de staat van beleg uit om de veiligheid te verzekeren en de orde in de hoofdstad te herstellen. Ze zijn op geen enkele manier tegen patriottische studenten.
2. De troepen zijn bij het uitvoeren van hun missie op enig verzet gestuit. Ze hebben een maximale zelfbeheersing aan de dag gelegd uit bezorgdheid voor de algemene situatie. De brede massa's hebben ook op vele manieren meegewerkt. (...) Het is onze plicht alle nodige maatregelen te nemen om de huidige situatie te veranderen. We zullen ons daarbij op de wet baseren en de wensen van het volk in de hoofdstad volgen, inclusief de wensen van de patriottische studenten, en resoluut maatregelen nemen om een kleine minderheid van criminele elementen tegen te houden die geweld plegen. (...)
3. Het Volksbevrijdingsleger geeft resoluut steun aan de brede massa's in hun eisen om verrijking door functionarissen te laten straffen, corruptie te bestrijden en de opbouw van de socialistische democratie en het wettelijk gezag te bevorderen. (...)

Bron 3:

Yan, Jiaqi (1992). Toward a Democratic China: The Intellectual Autobiography of Yan Jiaqi. University of Hawaii Press.

In september 1986 werd er een vijfkoppig onderzoeksteam aangesteld met Zhao Ziyang aan het hoofd genaamd Centrale Kleine Groep voor het studie en discussie van Hervormingen van de Politieke Structuur'. Zhao Ziyang zette hier zijn centrale idee van *sociale democratie* uiteen. Zhao betoogde dat het socialisme in China nog in de kinderschoenen stond en schetste, in navolging van Deng's toespraak in 1980, gedetailleerde stappen die moesten worden genomen voor de politieke hervormingen, waaronder het bevorderen van de rechtsstaat en de scheiding van machten, en legde decentralisatie op, evenals verbetering van het verkiezingsstelsel.

In mei 1987 las Deng Xiaoping het eerste ontwerp van het rapport en stelde vraagtekens bij het idee tot de scheiding van de drie machten als hervorming voor het politieke systeem. Hij benadrukte: We kunnen de dictatuur niet opgeven en we kunnen het sentiment van democratisering niet aan. Wat voor soort systeem zullen we gebruiken? Om een systeem te bouwen dat de administratieve efficiëntie verbetert, moet de organisatie worden gestroomlijnd. Ik heb in het verleden over drie punten gesproken en het is nog steeds nodig. Democratie is nog steeds een middel. Democratie moet verband houden met het rechtssysteem. Alleen door het rechtssysteem op te bouwen kunnen we een stabiele samenleving hebben. Onze administratieve instellingen moeten zeer effectief zijn.

Bron 4:

Verslag gebaseerd op Stukken voor het vierde plenum van het dertiende centraal comité van 4 mei.

Li Peng: Dat was een uitstekende toespraak, kameraad Ziyang, en de reacties waren zeer positief. Ik zal herhalen wat je zei als ik morgen de afgevaardigden van de Aziatische ontwikkelingsbank ontmoet.

Zhao Ziyang: Ik heb geprobeerd een milde toon aan te slaan. Ik hoop dat het helpt om de studentenbeweging tot bedaren te brengen en het vertrouwen van buitenlandse investeerders in China's stabiliteit te bevestigen. (...) Kameraad Li Peng, toen ik terugkwam uit Korea hoorde ik over de felle reacties op het redactionele commentaar in het Volksdagblad van 26 april. Het schijnt een teer punt te zijn waardoor de studenten uitermate opgewonden raakten. Zie je een manier om de zaken te keren en hen te kalmeren?

Li Pen: Kameraad Ziyang, zoals je weet gaf het artikel de geest weer van de bijeenkomst van het Politbureau op 24 april, met name de standpunten van kameraad Xiaoping. Er kunnen wellicht wat problemen zijn over de toonzetting, maar de kern van de boodschap kan onmogelijk gewijzigd worden.

Bron 5: Zeven Eisen van studenten op 17 april voor de regering:

- Bevestig de mening van Hu Yaobang over democratie en vrijheid als correct.
- Geef toe dat de campagnes tegen westers liberalisme en burgerlijke liberalisering niet klopten.
- Publiceer informatie over het inkomen van staatsleiders en hun familieleden.
- Sta privékranten toe en stop de perscensuur.
- Verhoog de financiering voor onderwijs en verhoog het salaris van intellectuelen.
- Beëindig de beperkingen op demonstraties in Peking.
- Zorg voor objectieve berichtgeving over studenten in officiële media.

Bron 6

Naar: Brief aan het Volk van de Chinese Alliantie voor de Bescherming van Mensenrechten, 4 juni 1989.

Er zitten verraders in de partij. Er zitten verraders in het leger. Er is een contrarevolutionaire militaire coup in het centrum geweest. De aartscriminelen van deze coup zijn Yang Shangkun en Li Peng. (...) Daarom roept de Chinese Alliantie voor de Bescherming van de Mensenrechten arbeiders, boeren en intellectuele uit het hele land en alle officieren en soldaten van het Volksbevrijdingsleger op zich te verenigen om de contrarevolutionaire coup te verpletten.

Bron 7

Uittreksel uit het rapport 'De situatie in het stedelijk gebied van Shanghai op de 19^e van het persbureau Xinhua aan de partijcentrale en de staatsraad, 19 mei.

Ook vandaag hebben weer meer dan 70.000 mensen gedemonstreerd. Enkele nieuwe trends waren:

1. De intensiteit van de protesten nam toe en er werden slogans geroepen die direct tegen de centrale leiders waren gericht. Er waren ook persoonlijke aanvallen op bij naam genoemde mensen: 'We willen geen idioot als premier', 'Zhao Ziyang en Li Peng, treedt af!' 'Deng Xiaoping, ga met pensioen!'
2. Er waren geruchten dat twee of drie van de hongerstakers in Beijing waren gestorven. Sommige studenten zeiden dat ze dat bericht op de Voice of America hadden gehoord.

Bron 8:

Naar: 'Situatie in het district Muxidi', in 'Bulletin' van het opperbevel voor de staat van beleg van 3 juni.

De burgers geloofden niet dat de troepen met scherp zouden schieten en durfden daardoor steeds meer. Om 22:10 vormden tienduizenden mensen en menselijke muur om de troepen tegen te houden, ; de twee kampen stonden ongeveer twintig tot dertig meter uit elkaar. Sommige burgers bleven stenen en ander voorwerpen gooien. De bevelhebbend officier maande de studenten en burgers door een megafoon zich te verspreiden en de troepen door te laten. Toen de oproer geen effect sorteerde, besloot hij geweld te gebruiken om de aangewezen posities toch nog op tijd te kunnen bereiken. Infanteriesoldaten stonden voorop en schoten in de lucht. Vervolgens richtten de soldaten hun wapens op de menigte. Rond 22.30 openden de soldaten in een regen van stenen het vuur. Toen de mensen in de menigte beseften dat er met scherp werd geschoten, renden ze in een golf naar de brug. Hun terugtocht werd gehinderd door de wegversperringen die ze zelf hadden opgeworpen, wat ertoe leidde dat sommige mensen in de menigte vertrapt werden en ernstig gewond raakten.

Bron 9:

Amerikaanse regeringsinstantie aan de Amerikaanse Ambassade in Beijing, 6 mei 1989.

In het licht van wat er nu in China aan de hand is, lijkt het erop dat de professoren die we naar China hebben gestuurd een cruciale rol hebben gespeeld bij het overdragen van de Amerikaanse beschaving, het introduceren van de Amerikaanse cultuur en het bevorderen van de democratie in China.

Bron 10

Uittreksel uit een pamflet met de titel 'Gezamenlijke verklaring van alle arbeiders en studenten van de hoofdstad' van het hoofdkwartier van de hongerstakers, de Autonome Federatie van Studenten in Beijing en het organisatiecomité van de Autonome Federatie van Arbeiders in Beijing: door het ministerie van Staatsveiligheid op 20 april naar de partijcentrale en de staatsraad gestuurd.

In het licht van de perverse onbuigzaamheid van Li Pen en andere regeringsleiders is de tijd aangebroken om ons te verenigen met het volk van China en om de wet te gebruiken om deze tirannen uit hun functie te zetten. Hiervoor vragen we:

1. Dat het Nationale Volkscongres een ad-hoc vergadering bijeenroept om de premier van de staatsraad, Li Peng, terug te roepen en de wettelijke status te onderzoeken van alle functionarissen die vijanden van het volk zijn.
2. Dat de burgers van Beijing zich verzetten tegen de militaire bezetting en de oprukkende troepen tegenhouden. Als troepen de stad binnentrekken, moeten arbeiders en burgers van Beijing naar het plein komen om de duizenden studenten die al acht dagen in hongerstaking zijn te beschermen. (...) Het Plein van de Hemelse Vrede zal ons slagveld zijn. We zullen onze lichamen gebruiken om de studenten, hongerstakers en zitstakingdemonstranten te beschermen. We zullen een nieuwe muur bouwen met ons bloed.
3. Dat officieren en soldaten van het Volksbevrijdingsleger zich verzetten tegen de dictators die hen misleiden en dat ze hun wapens de andere kant op richten, op de tirannen. We gaan ervan uit dat de volkssoldaten onze broeders zijn en onze broeders beschermen uiteraard het volk.
4. Dat iedereen de staat van beleg verwerpt die de premier van de staatsraad heeft afgekondigd. (...)

Bron 11

Naar: 'Notulen van de vergadering van het permanente comité van het Politbureau' van het secretariaat van de partijcentrale, 16 mei 1989.

We hebben geprobeerd om de beweging tot bedaren te brengen en hebben niets bereikt. Nee, integendeel: omdat sommige studenten te emotioneel werden en omdat een kleine minderheid het vuur voortdurend aanwakkert, is de beweging in veel gecompliceerder vaarwater terecht gekomen. Gisteren zwollen de demonstraties aan tot twee- of driehonderdduizend mensen. Het waren niet alleen studenten: er waren ook arbeiders, ambtenaren, leden van de democratische partijen, een aantal functionarissen en politiemensen van het gerechtelijk systeem, leraren. De mensen zijn speciaal uit de provincies gekomen om de hongerstaking te steunen. Dat betekent dat er druk uitgeoefend wordt op de studenten om te blijven staken. En als demonstraties zo groot worden en zo lang duren als deze, wordt de piepkleine minderheid steeds brutaler en haalt al haar ergste politieke leuzen die de Communistische Partij en de socialistische regering aanvallen weer uit de kast. Ze concentreren hun aanvallen op kameraad Xiaoping – dingen als 'Deng Xiaoping, treed af' en 'We hebben geen behoefte aan een prins-regent met Chinese kenmerken'.

Bron 12

Naar: Notulen van belangrijke vergadering op 2 juni, verzorgd door het kantoor van Deng Xiaoping en ter beschikking gesteld aan het secretariaat van de partijcentrale voor de archieven.

Li Peng: Ik ben het eens met kameraad Xiannian dat het ontruimen zo snel mogelijk moet beginnen.

Deng Xiaoping: Ik ben het met jullie eens en stel voor dat de troepen vanavond beginnen met ontruimen en binnen twee dagen klaar zijn. Als we beginnen aan het ontruimen moeten we dat duidelijk uitleggen aan de burgers en studenten en hun vragen weg te gaan en onze uiterste best doen hen daartoe over te halen. Maar als ze weigeren om te gaan, zijn ze zelf verantwoordelijk voor de gevolgen.